Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0822U100247

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-01-2022

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мандра Наталя Борисівна
2. Mandra Natalia Borysivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Культурологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 28-12-2021

Спеціальність за освітою: декоративно-прикладне мистецтво

Місце роботи здобувача: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, м. Київ, 01133, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.460.002

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, м. Київ, 01133, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, м. Київ, 01133, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 13.01.33, 18.31.31

Тема дисертації:

1. Мистецтвознавчі поняття у системі культури: функціонально-типологічний аспект (на прикладі живопису кінця XX — початку XXI століття)

2. Art concepts in the system of culture: functional and typological aspect (on the example of painting of the late XX — early XXI century)

Реферат/анотація:

1. Актуальність теми дослідження обумовлена динамічними змінами у сучасній мистецькій практиці, які призвели до кризи класичної теорії мистецтва. Постала проблема невідповідності усталеного понятійнокатегоріального апарату мистецтвознавства сучасній мистецькій практиці. Це вимагає проведення наукової ревізії понятійно-категоріального апарату мистецтвознавства для виявлення понятєвого інструментарію, придатного для опрацювання новітньої ситуації у мистецтві. Дослідження понятійної системи сприятиме структуруванню дослідницького простору та розробці загальної актуальної теорії, що здатна адекватно пояснювати мистецьку реальність. Зміни у мистецькій практиці та мистецтвознавчій теорії мають бути комплексно досліджені у зв'язку із загальними трансформаційними процесами у культурі,

інтегральною частиною яких вони є. Наукове завдання дисертації полягає: у формуванні наукової моделі системного взаємозв'язку корпусу мистецтвознавчих понять з мистецькими та немистецькими компонентами культури; у визначенні принципів і способів структурування наявного корпусу новітніх та класичних понять у межах єдиної системи; в уточненні та доповненні понятійно-категоріального апарату. Для вирішення цих завдань з мистецтвознавчих та культурологічних праць залучено понятійний апарат щодо вивчення особливостей розвитку сучасного живопису. Живопис як один з найбільш досліджених видів мистецтва, який водночас зазнав помітних модифікацій на сучасному етапі розвитку, слугує результативною сполучною ланкою у аналізі змін в понятійно-категоріальному апараті. Здійснено огляд наукових праць, присвячених проблемам мистецтвознавчого понятійного апарату. Джерела розподілено на декілька груп за дисциплінами, в межах яких досліджувалися поняття зі сфери живопису, та за хронологією. До першої групи віднесено літературу з історії мистецтвознавства та естетики (Г. Вельфлін, В. Татаркевич, М. Каган, О. Голубець та ін.), до другої групи віднесено дослідження термінології живопису, проведені у філологічних дисциплінах (О. Г. Анісімова, В. Н. Сєргєєв, С. В. Кєзіна, О. О. Ковальова, Н. А. Овчиннікова, Я. Ланьлань та ін.), до третьої групи віднесено джерела, у яких розглянуто проблеми понятійного апарату сучасного мистецтва (Г. Вишеславський, О. Сидор-Гібелинда, Є. Герман, Л. Смирна, В. Хаматов, А. Пучков, Д. Скринник-Миська та ін.). Визначено, що мистецтвознавчий понятійний апарат живопису як окремий предмет досліджень вивчався лише у філологічних дисциплінах (де йому присвячено ряд дисертацій), проте всі ці праці належать до закордонних видань. В українській науці понятійний апарат живопису поодиноко та вибірково досліджувався в історичних дисциплінах (праці О. Ковалевської), і дещо докладніше — у мистецтвознавстві та культурології, де цьому предмету присвячено низку статей, проте жодної дисертації або монографії. Аналізу нових мистецтвознавчих понять, які стосуються живопису кінця XX — початку XXI століття, не присвячено жодного дослідження. Загальну добірку новітніх (таких, що з'явилися та були у вжитку в кінці XX — початку XXI ст.) понять містить лише одна тематична праця (Г. Вишеславського, О. Сидора-Гібелинди). Все це обумовлює актуальність дослідження. У дисертації проаналізовано історичні передумови формування корпусу мистецтвознавчих понять в українській культурі, встановлено, що формування бази мистецтвознавчих понять відбувалось у декількох парадигмальних площинах. Історичний аналіз розбіжностей у формуванні мистецтвознавчих понять в рамках кожної з парадигм дозволив визначити детермінуючі фактори, на основі яких був сформований перелік впливів на мистецтвознавчий понятійний апарат з боку низки компонентів культури (до переліку компонентів ми відносимо соціальні інститути, соціальні групи, мистецьку практику, мову, світоглядні орієнтири історичної доби). Розроблено та обґрунтовано методологію дослідження функціональнотипологічного аспекту взаємозв'язку мистецтвознавчих понять з системою культури на основі системного та функціонального підходів. Виявлено чинники, що заважають структурувати наявний корпус новітніх та класичних понять у межах єдиної системи. Аргументовано, що у процесі структурування понятійної системи мистецтвознавчої дисципліни необхідно розрізняти організацію внутрішніх елементів системи та зовнішні впливи на систему. Запропоновано визначення поняття «функціональний вплив» та розроблено типологію функціональних впливів, які здійснюються низкою компонентів культури на мистецтвознавчу понятійну систему. Ця мета була досягнута з введенням критерію функціональної відмінності як потреби системи у певній дії. Представлено графічне зображення концепції у вигляді схеми. Кожен вплив диференційовано за різновидами вихідного компонента (з поданого нами переліку).

2. The relevance of the research topic is due to the dynamic changes in contemporary art practice, which led to the crisis of classical art theory. There was a problem of inconsistency of the established conceptual and categorical apparatus of art history with modern art practice. This requires a scientific revision of the conceptual and categorical apparatus of art history to identify conceptual tools suitable for working with the latest situation in art. The study of the conceptual system will contribute to the structuring of the research space and the development of a general topical theory that can adequately explain the artistic reality. Changes in art practice and art theory must be comprehensively studied in connection with the general transformational processes in culture, of which they are an integral part. The scientific task of the dissertation is: form a scientific model of the systemic

relationship of the corpus of art concepts with artistic and non-artistic components of culture; in determining the principles and methods of structuring the existing body of new and classical concepts within a single system; clarifying and supplementing the conceptual and categorical apparatus. To solve these problems in work involved a conceptual apparatus for studying the peculiarities of the development of modern painting. Painting as one of the most studied types of art, which at the same time has undergone significant modifications at the present stage of development, serves as an effective link in the analysis of changes in the conceptual and categorical apparatus. A review of scientific works on the problems of art conceptual apparatus is reviewed. The sources are divided into several groups by disciplines, within which concepts from the field of painting were studied, and by chronology. The first group includes literature on the history of art history and aesthetics (G. Welflin, V. Tatarkevych, M. Kagan, O. Golubets, etc.), the second group includes studies of the terminology of painting, conducted in philological disciplines (O.G Anisimova, V.N Sergeev, S.V Kezina, O.O Kovaleva, N.A Ovchinnikova, J. Lanlan, etc.), the third group includes sources that address the problems of the conceptual apparatus of contemporary art (G. Vysheslavsky , O. Sidor-Gibelinda, E. Herman, L. Smyrna, V. Khamatov, A. Puchkov, D. Skrynnyk-Myska, etc.). It is determined that the conceptual art apparatus of painting as a separate subject of research was studied only in philological disciplines (where a number of dissertations are devoted to it), but all these works belong to foreign publications. In Ukrainian science, the conceptual apparatus of painting has been studied singly and selectively in historical disciplines (works by O. Kovalevska), and in more detail — in art history and culturology, where a number of articles are devoted to this subject, but no dissertation or monograph. No research has been devoted to the analysis of new art concepts related to painting of the end of the XX — early XXI century. The general selection of the newest (those that appeared and were in use in the late XX — early XXI century) concepts contains only one thematic work (G. Vysheslavsky, O. Sidor-Gibelinda). All this determines the relevance of the study. The dissertation analyzes the historical preconditions for the formation of the corpus of art concepts in Ukrainian culture, it is established that the formation of the base of art concepts took place in several paradigmatic planes. Historical analysis of differences in the formation of art concepts within each of the paradigms allowed to determine the determining factors on the basis of which was formed a list of influences on the art conceptual apparatus of a number of components of culture (the list of components includes social institutions, social groups, worldviews of the historical era). The methodology of research of the functional-typological aspect of the interrelation of art concepts with the system of culture on the basis of systemic and functional approaches is developed and substantiated. Factors that prevent the structuring of the existing corpus of new and classical concepts within a single system have been identified. It is argued that in the process of structuring the conceptual system of art discipline it is necessary to distinguish between the organization of internal elements of the system and external influences on the system. The definition of the concept of "functional influence" is offered and the typology of functional influences which are carried out by a number of components of culture on art conceptual system is developed. This goal was achieved with the introduction of the criterion of functional difference as the needs of the system in a particular action. The graphic image of the concept in the form of the scheme is presented.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. ЮР Марина Володимирівна

2. Yur Maryna Volodymyrivna

Кваліфікація: д. мист., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жукова Наталія Анатоліївна

2. Zhukova Nataliia Anatoliivna

Кваліфікація: д. культ., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михайлюк Вадим Володимирович

2. Mykhailiuk Vadym Volodymyrovych

Кваліфікація: к. мист., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сидоренко Віктор Дмитрович

2. Sydorenko Viktor Dmytrovych

Кваліфікація: к. мист., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Роготченко Олексій Олексійович

2. Rogotchenko Oleksiy Oleksiyovych

Кваліфікація: д. мист., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Зубавіна Ірина Борисівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Зубавіна Ірина Борисівна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Т.А.

